

UVODNI GOVOR

20. juli 2006. godine

Dame i gospodo,

Želim svima da poželim dobrodošlicu na ovaj okrugli sto parlamenta i stručnjaka o ustavnim pitanjima. Posebno toplu dobrodošlicu želim predsedniku Beriši i svim poslanicima Skupštine, kao i članovima radnih grupa o Ustavu. Vaše prisustvo pokazuje koliko značaja pridajete ozbiljnoj diskusiji o budućim ustavnim aranžmanima za Kosovo. Poželeo bih dobrodošlicu svim stručnjacima, koji su ovde doputovali iz cele Evrope i čak iz Sjedinjenih Država da sa svojim iskustvom i stručnošću doprinesu ovom događaju.

Večeras treba da se družimo i ja se unapred radujem neformalnim razgovorima sa svima vama i molim vas da u potpunosti iskoristite ovu priliku da razgovarate sa stručnjacima. Za početak bih ukratko izneo razloge zbog kojih smo se svi mi ovde okupili.

Ovaj okrugli sto predstavlja deo OEBS programa podrške za 2006. godinu, koji treba da vam obezbedi tehničku stručnost i nove sposobnosti. Iako naš zadatak nije da direktno učestvujemo u procesu pregovaranja, cilj nam je da posredno pomažemo svima onima na Kosovu koji učestvuju u pregovorima, uključujući i probleme koji se odnose na ustavna pitanja. Kao što znate, niko ne spori činjenicu da će sa rešavanjem statusa biti potrebno usvojiti nove ustavne aranžmane a mislili smo da je sada dobar momenat, pre letnje pauze i početka nove faze pregovora, da se organizuje ovakav događaj.

OEBS ne preferira nikakav određeni ustavni model ili ishod. Svi se slažemo da je ovo vrlo osetljivo pitanje. Međutim, sa organizovanjem ovog okruglog stola OEBS je želeo da promoviše uključ enje svih i da stvori osećaj vlasništva sa otvaranjem šire debate, uključenjem stručnjaka i narodnih poslanika. Verujem da Skupština, kao što je to i slučaj svuda u svetu, treba da ima presudnu ulogu u ovakvom procesu. Narodni poslanici imaju suštinsku ulogu da predstavljaju narod i pronalaze najbolja moguća rešenja za budućnost Kosova.

Ovaj okrugli sto treba da bude platforma za raspravljanje o pitanjima kao što su različiti modeli ustava, uključ enje ljudskih prava u ustavni okvir i ukupan značaj takvog jednog dokumenta u demokratskom društvu. Neka od pitanja će se odnositi na ravnotežu između zakonodavnog, izvršnog i sudskog ogranka vlasti. Sigurno je da će biti govora o meri u kojoj se određeni aspekti budućeg izbornog sistema uključuju u ustav ili ne. Dobićemo kompetentna i vredna mišljenja stručnjaka, sa primerima najboljih praksi.

Kao što svi znamo, osmišljavanje ovog okvira predstavlja jedan od najvažnijih koraka u pravcu demokratskog društva; mada to nije sve. Po mom mišljenju ovo je jedna od najvažnijih stvari: opšti principi su veoma važni, ali je još važnije kako konkretno sprovoditi ove odredbe. Možete imati, kao što je to bio slučaj u Sovjetskom Savezu, vrlo dobar tekst, nešto snažno na papiru, ali nešto što se ne sprovodi, bilo zbog političkih razloga ili zbog nedovoljnih raspoloživih sredstava. Sa druge strane, moja zemlja, Nemačka, predstavlja dobar primer ispravnog sprovođenja Ustava. Posle drugog svetskog rata uspostavljan je Ustavni sud kao jaka institucija i on je vrlo ozbiljno shvatio svoj zadatak da promoviše i sprovodi Ustav, naročito kad se radi o mehanizmima za zaštitu ljudskih prava. Pa kako možemo da garantujemo ispravno sprovođenje? Koji mehanizmi nadzora treba da postoje? To su osnovna pitanja za koja se nadamo da će ova konferencija pomoći da se razjasne.

Kao što vidite, vrlo je lako udubiti se ovu temu, čak i u uvodnom govoru. Međutim, pred nama je dva dana da se dosta udubljujemo i imamo plodonosnu diskusiju i, kao što se nadamo, pojasnimo potrebu za dogovorom između svih zajednica u nekim od najhitnijih tema, kao što su ljudska i manjinska prava, funkcionisanje pravosudnog sistema i vodeća uloga Parlamenta.

Dozvolite da vam poželim prijatno i opuštenu večer pre nego što se sutra opet sretnemo na našoj prvoj sednici. Želeo bih da vam se još jedan put zahvalim što ste došli i da dam reč predsedniku Beriši.

GOVOR KOLJE BERIŠE POVODOM OKRUGLOG STOLA PERCI

20. juli 2006. godine

*Poštovani ambasadore Vnent (Wnendt)
Poštovani učesnici,*

Zadovoljstvo mi je da učestvujem na otvaranju ovog parlamentarnog i ekspertskeg okruglog stola koji je posvećen veoma važnom pitanju. Zadatak mi je takođe da se u ime Parlamenta Kosova zahvalim OEBS-u na organizaciji ovog okruglog stola i zbog toga što su obezbedili učešće međunarodnih stručnjaka. OEBS zaista zaslužuje zahvalnost Skupštine Kosova ne samo zbog organizovanja ove konferencije, nego i zbog dobro odrađenog posla na Kosovu i u regionu uopšte.

Kosovo je na kraju maratona koji ima za cilj određivanje budućeg statusa. Zbog toga, baš kao i druge države treba da ima svoj najviši politički akt-ustav.

Ne želeći da ulazim dublje u pravna objašnjenja o sadržaju najvećeg ustavnog akta i o sferama koje treba urediti, želeo bih da vas podsetim da je cilj ovog okruglog stola pregled osnovnih momenata i orijentacija, bez kojih se ustav ne može pripremiti. Na ovom okruglom stolu su obuhvaćena ova pitanja: poređenje ustavnih sistema koji funkcionišu u svetu, razlike između ovih sistema, njihova funkcionalnost, podela nadležnosti između predsednika, skupštine, vlade i sudstva, struktura vlasti i prenos nadležnosti od centralnih prema lokalnim vlastima, ljudska i manjinska prava, izborni sistem, itd. U suštini, rasprava će se usredsrediti oko elemenata koji su adekvatni za kosovsku situaciju i stremljenja njenih građana prema demokratskoj i naprednoj državi koja obezbeđuje jednake mogućnosti, bez obzira na etničku, kulturnu, jezičku ili rasnu raznolikost.

Mi moramo biti dobro opremljeni potrebnim znanjem, nadležnostima i kvalifikacijama. Ubeđen sam da će ekspertski profesionalizam olakšati rad i uspeh ovog okruglog stola.

Naravno, okrugli sto je pravi korak u pravo vreme u pravom pravcu. Trenutni procesi na Kosovu zahtevaju napore koji su potrebni za nacrt ustava. Suviše je reći da je ustav *Conditio sine qua non*, i omogućiće Kosovu da ima spreman najveći pravni – politički akt i da izbegne ustavnu i institucionalnu prazninu, kada se jednom status bude rešio.

Ja sam ubeđen da će ovaj okrugli sto obezbediti uspešnu ponudu, koja će biti od velike važnosti za budući nacrt ustava za Kosovo.

Kažem to, ne samo zbog teme ove konferencije, nego i zbog izričitih imena učesnika, većina od kojih su ličnosti sa akademskim znanjem i velikim iskustvom u organizovanju institucija. Takođe sam optimista u vezi sa rezultatima ovog okruglog stola imajući u obzir listu učesnika sa Kosova, od kojih su većina moje kolege, koji imaju značajna iskustva, ne samo na Kosovu i ustavnoj praksi posle rata, nego i ranije u nacrtu bivšeg ustava Jugoslavije. Kao što znate ustav iz 1974. godine je bio dosta napredan.

U prošlosti svi narodi Kosova su se zalagali za zaštitu tog ustava, time što su protestovali na ulicama Kosova, iako se međunarodna zajednica tada oglušila na glas kosovskih građana. Pad berlinskog zida i ostali demokratski vetrovi koji su duvali tokom 90-ih su doveli do pokreta na Kosovu iz koga je proistekao novi ustav, usvojen u Kačaniku, pod pretnjom srpskih policijskih snaga.

Ipak, to je sada istorija i ne bih želeo da se okrećem tome. Šta želim izraziti jeste da sam optimista u iščekivanju ishoda sastanka u Skoplju. Razlozi za to su očigledni: velikodušna podrška međunarodne zajednice i dobra volja i spremnost kosovskih institucija.

Ustavni okvir je postao tesan i postao je neka vrsta prepreke procesima i dinamici kosovskog napretka, ali i kao takav može se uzeti u razmatranje tokom nacrta novog ustava, u nekoliko aspekata, posebno u normativnim aktima.

Štaviše, naše kolege sa Kosova su doneli nacrt osnovnih principa za koje sam siguran da će služiti kao solidna baza za nacrt Ustava Kosova.

UVODNI GOVOR

Dragi učesnici,

Ne predstavljam poseban projekat, ili posebnu ideju o ustavu, jer sam siguran da će to uraditi stručnjaci koji su došli na ovaj okrugli sto. Ipak, želeo bih da izrazim da želimo i da nam je potreban moderan ustav. Ustav koji pušta pozitivnu energiju, omogućava tržišnu ekonomiju, duh saradnje sa susedima u interesu mira i stabilnosti u regionu. Mi želimo ustav koji garantuje ljudska i manjinska prava, kao napredni model koji garantuje jednakost za manjine, ustav koji omogućava funkcionisanje pravne države i demokratije zasnovane po modelu najnaprednijih država.

Do danas, bili smo u mogućnosti da mnoge stvari uređujemo zakonom. Sada želimo da putem Ustava na najbolji mogući način uređujemo obećanja koje nazivamo standardima.

Tako da sam došao iz Prištine, odnosno iz Skupštine Kosova u Skoplje, ne da bi postavio ultimatum, ili izrazio rezerve ili postavio prepreke na proces, nego da bi izrazio dobru volju, spremnost, opštu podršku i saradnju tokom nacрта najvišeg kosovskog pravnog dokumenta. Mi ne želimo improvizacije, niti tekst koji je pokriven ljutnjom, folklorom i odjecima prošlosti, već želimo funkcionalan i moderan nacrt. Želeli bismo da ovaj tekst ima dug život, jednostavno zbog toga što će artikulirati želje građana Kosova, koji će osetiti i smatrati ga za dokument koji otvara horizonte a ne stvara ograničenja.

Mi smo jasno stavili do znanja još od početka, a to nije hipokrizija nego smo stvarno mislili tako, da će Kosovo u budućnosti biti država jednakih građana, sekularna država sa najvećim standardima za ljudska prava i slobode za sve njene građane. Ove komponente će biti odražene i obuhvaćene na najviše adekvatan funkcionalan način u ustavu i biće garantovani preko legitimnih instrumenata samog ustava.

Znači ovo su naša iščekivanja sa današnjeg sastanka u Skoplju.

Hvala vam još jednom na vašem trudu i želim vam sve najbolje u vašim poduhvatima.

